

Juni 2022

KINA TAGER MARKEDSANDELE I VORES NÆROMRÅDER

Analyse udarbejdet af
cheføkonom Jens Hjarsbech

Partnerskab for Bæredygtig Globalisering

AXCELFUTURE
ERHVERVSLIVETS TÆNKETANK

HOVEDBUDSKABER

- Kinas økonomisk-diplomatiske muskler er vokset støt gennem flere år. Der er en meget tydelig tendens til, at Kina i stigende grad er modtager af stort set alle regionernes eksport, og de fleste regioners import kommer også i stigende grad fra Kina.
- Siden Kina blev medlem af verdenshandelsorganisationen WTO i 2001 er landet blevet mere og mere integreret i den globale økonomi. I begyndelsen i høj grad som "vestens fabrik" – siden hen har en kraftigt voksende middelklasse betydet, at Kinas forbrugere også er blevet en vigtig målgruppe for vestlige virksomheder.
- Kinas økonomi er blevet mere og mere sofistikeret gennem mange år, og i takt med den voksende middelklasse er Kina i lige så høj grad blevet forbrugere af udenlandske produkter, som vesten er forbrugere af produkter produceret i udlandet.
- Kinas stigende integration i den globale økonomi har været med til at øge velstanden i både Kina og vesten gennem de produktivitetsforbedringer, den øgede globale handel har medført. Problemet er, at Kina ofte ikke spiller efter samme markedsøkonomiske regler som vi gør i vesten, og det udfordrer de gevinster, vi ellers har ved øget samhandel med landet.
- Fra et europæisk synspunkt er det opsigtsvækkende, at Østeuropa uden for EU i stigende grad importerer fra Kina, og det samme gør sig gældende for vores anden naboregion, MENA, samt resten af Afrika.
- Selvom dette delvist er en naturlig konsekvens af Kinas økonomiske udvikling, udfordrer det EU's økonomisk-diplomatiske styrke i vores naboer, hvilket bør give anledning til bekymring i de europæiske hovedstæder.

KINA TAGER MARKEDSANDELE OVER HELE VERDEN

Siden Kina blev medlem af verdenshandelsorganisationen WTO i 2001 er landet blevet mere og mere integreret i den globale økonomi. I begyndelsen i høj grad som "vestens fabrik", hvor rigtig mange produkter blev produceret i Kina og importeret af og forbrugt i vestlige lande. Siden hen har en kraftigt stigende middelklasse betydet, at Kinas forbrugere også er blevet en vigtig målgruppe for vestlige virksomheder.

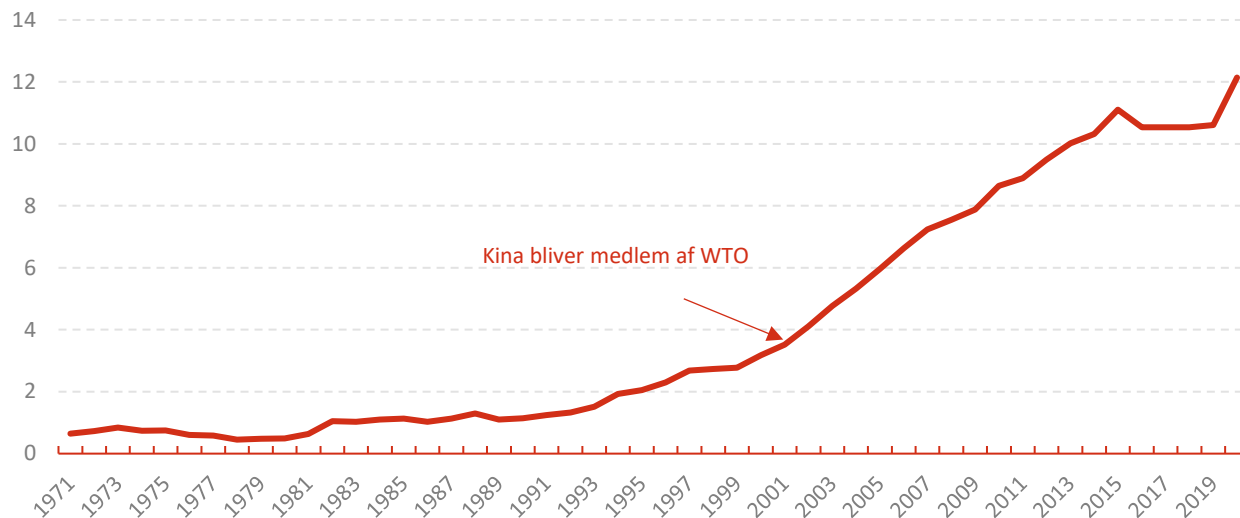
Kina har de senere år været afsender af 10-12 pct. af den globale vare- og tjenesteeksport, jf. figur 1. I 2020 er andelen kommet op over 12 pct. Det skyldes i høj grad Coronakrisen, hvor Kina bl.a. producerede de globalt stærkt efterspurgte værnemidler, og siden hen kom økonomisk hurtigere ud af krisen.¹

---

¹ Se også <https://axcelfuture.dk/s/Ingen-tegn-pa-regionalisering.pdf>

FIGUR 1: 12 PCT AF VERDENS EKSPORT KOMMER FRA KINA

Kinas andel af global eksport, pct.

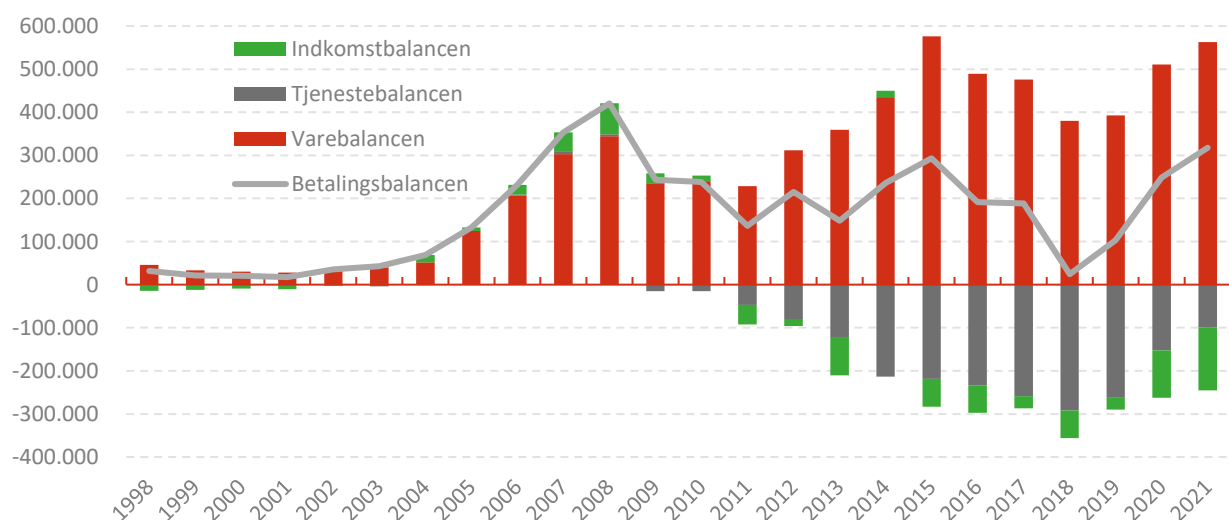
Kilde: Verdensbanken

Note: Eksport af varer og tjenester, løbende priser

Den kraftigt stigende eksport har i flere år ikke været fulgt op af stigende import, hvorfor Kina har haft meget store overskud på betalingsbalancen. Dette blev dog ændret i løbet af 2010'erne, hvor en stigende import af tjenester betød, at betalingsbalancen næsten gik i nul i 2018, jf. figur 2. Igen har coronakrisen betydet en kraftig stigning i betalingsbalanceoverskuddet som følge af både et stigende overskud på varebalancen samt et mindre underskud på tjenestebalancen, jf. figur 2.

FIGUR 2: KINAS BETALINGSBALANCEOVERSKUD ER STEGET UNDER CORONAEN

Mio. USD

Kilde: OECD

Kina vinder markedsandele på varehandlen

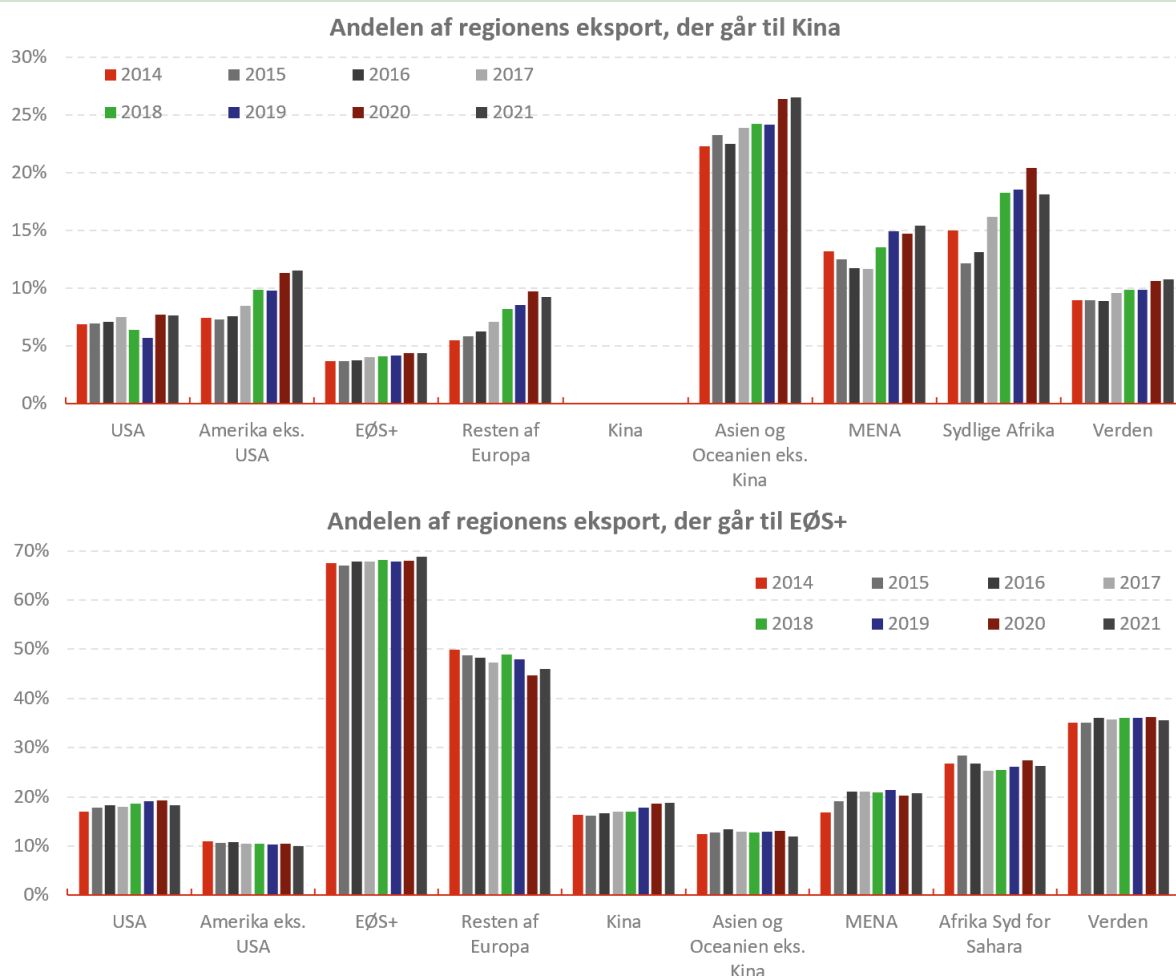
I denne analyse ser vi på Kinas stigende grad af økonomisk integration med verdens forskellige regioner de senere år. Vi ser i første omgang nærmere på handlen mellem Kina og verdens regioner ud fra data for varehandel mellem alle verdens lande. Vi deler Europa op i "EØS+" og Resten af Europa, hvor EØS+ samler EØS-landene (dvs. EU plus Island, Lichtenstein og Norge)

samt UK og Schweiz.

Der er en meget tydelig tendens til, at Kina i stigende grad er modtager af stort set alle regionernes eksport, jf. figur 3. I både Amerika ekskl. USA, Europa uden for EØS+ og Asien og Oceanien ekskl. Kina er andelen af vareeksporten, der går til Kina, steget med fire procentpoint fra 2014 til 2021, mens andelen er steget med mellem et og tre procentpoint i de resterende regioner. I USA's tilfælde faldt andelen af eksporten, der gik til Kina, markant i 2018 og 2019 under handelskrigen mellem de to lande. Den blev dog genoprettet i 2020 og 2021 bl.a. som følge af aftalen fra 2019, "Phase One Deal", der forpligtede Kina til at øge importen fra USA, samt ændringer i handelsmønstre pga. coronakrisen.

Sammenligner vi med EØS+, er der for visse regioner sket tydelige skift fra eksport til det vestlige Europa og hen imod eksport til Kina. Det er særligt interessant, at eksporten fra europæiske lande uden for EØS+ (dvs. hovedsageligt Østeuropæiske lande uden for EU) i aftagende grad går til EØS+ og i stigende grad til Kina. Andelen af Resten af Europas vareeksport, der går til EØS+, er således faldet fra 50 til 46 pct. siden 2014, jf. figur 3.

FIGUR 3: VERDEN KONCENTRERER I STIGENDE GRAD EKSPORTEN MOD KINA

Kilde: IMF og egne beregninger.

De fleste regioners import kommer også i stigende grad fra Kina

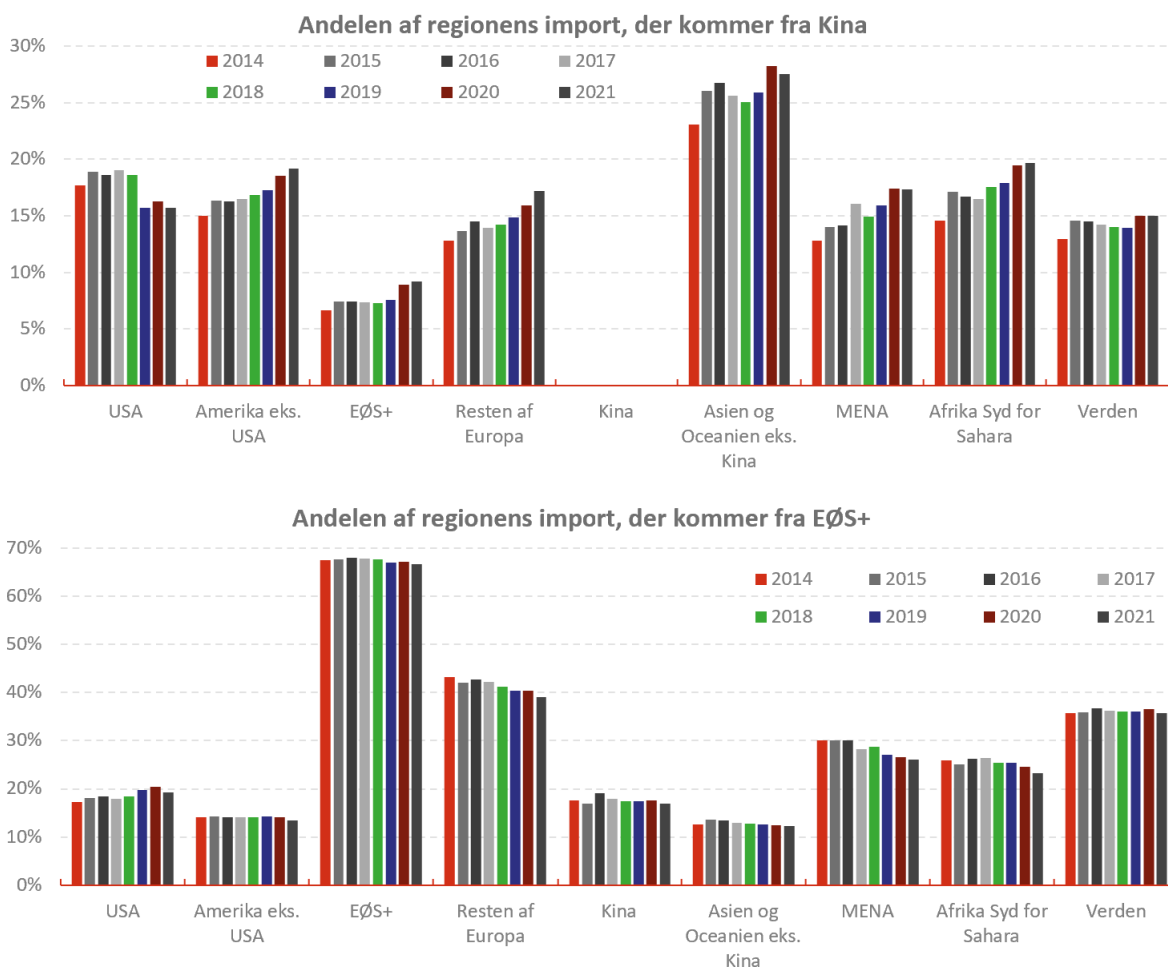
Vi ser de samme tendenser i regionernes import. Med undtagelse af USA er Kinas markedsandel for alle regioners import steget siden 2014, jf. figur 4. Særligt i 2020 og 2021 er Kinas

markedsandel i flere regioner steget, hvilket dog delvist må forventes at være en midlertidig effekt af coronakrisen.

Fra et europæisk synspunkt er det igen interessant at se, at Resten af Europa i stigende grad importerer fra Kina, og det samme gør sig gældende for den anden naboregion, MENA, samt resten af Afrika. Modsat eksporten er andelen Resten af Europas import, der kommer fra EØS+ dog ikke faldet nævneværdigt siden 2014, men det dækker over en faldende tendens frem til 2019 og en uændret andel herefter.

Med disse udviklinger udfordrer Kina EU's økonomisk-diplomatiske styrke i vores naboer, hvilket bør give anledning til bekymring i de europæiske hovedstæder.

FIGUR 4: DE FLESTE REGIONER IMPORTERER OGSÅ I STIGENDE GRAD FRA KINA

Kilde: IMF og egne beregninger.

Fokus på Resten af Europa

Vi zoomer nu ind på Resten af Europa² for at undersøge, hvilke lande i vores østlige nabolag, der driver udviklingerne i regionen.

Vi ser først på eksporten, hvor figur 5 viser, at der er stor forskel i Kinas betydning for eksporten i de østeuropæiske lande. Den mest stabile udvikling er sket i Rusland, hvor samhandlen med Kina er tiltaget støt over årene, mens samhandlen med EØS+ er faldet (bemærk 2020 er et usædvanligt

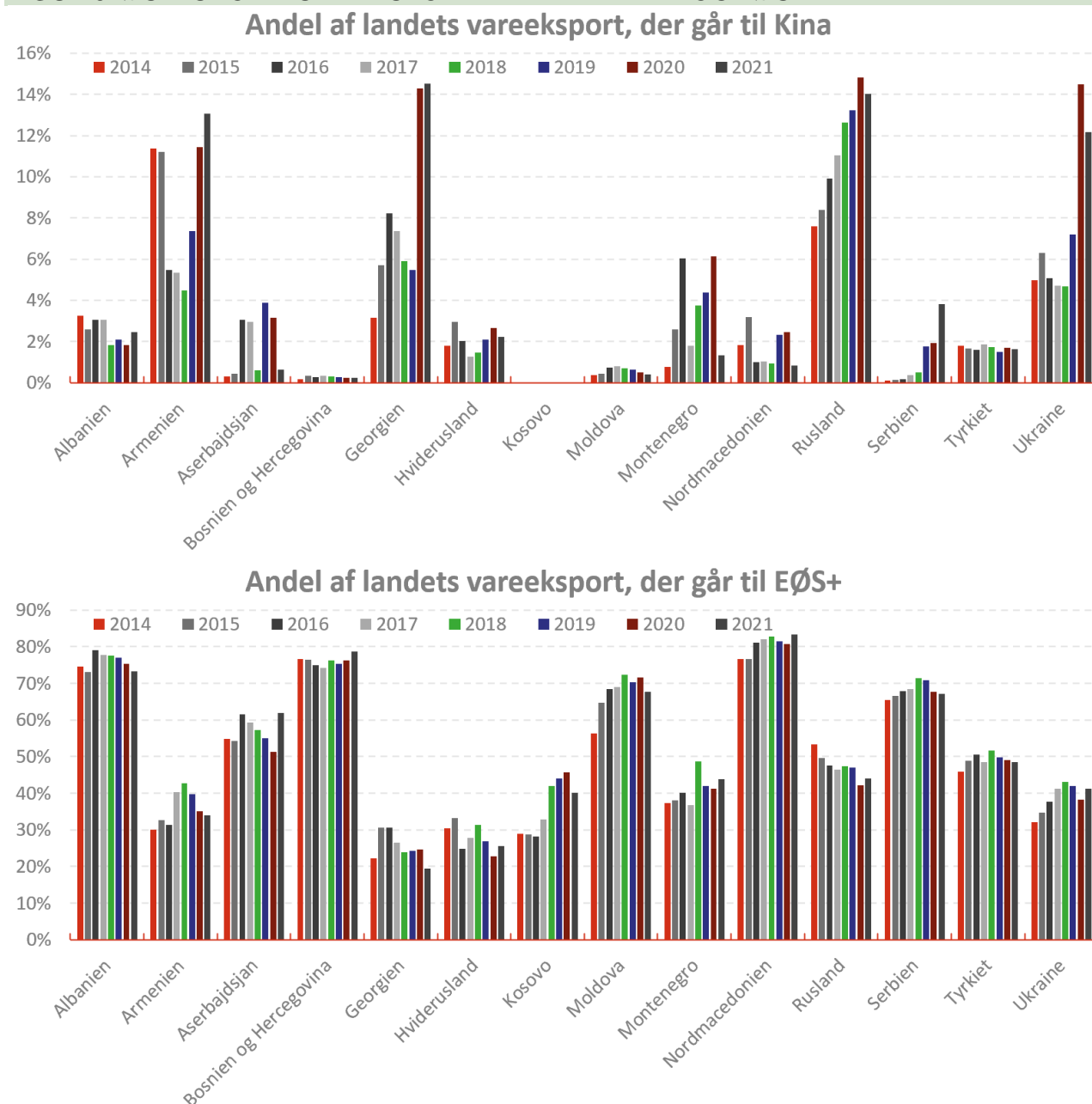
² Vi udelader dog nærmere omtale af de helt små stater San Marino, Vatikanstaten, Færøerne og Gibraltar.

år pga. den asynkrone påvirkning af coronakrisen på hhv. Kina og EØS+). Dette flugter godt med Rusland og Kinas stadigt tættere samarbejde hen over de senere år.

Det er interessant at observere, at Serbien, der er et EU-kandidatland, har øget eksportandele til Kina de senere år ret markant, mens andelen, der går til EØS+, er faldet de to seneste år. Hvor meget af dette skyldes coronakrisen er selvfølgelig svært at vurdere.

Mens eksportandelen, der går til EØS+ er faldet for flere østeuropæiske lande, er det dog stadig en meget væsentlig handelspartnerbloc for de fleste lande.

FIGUR 5: ØSTEUROPÆISKE EKSPORTANDELE TIL KINA OG EØS+

Kilde: IMF og egne beregninger.

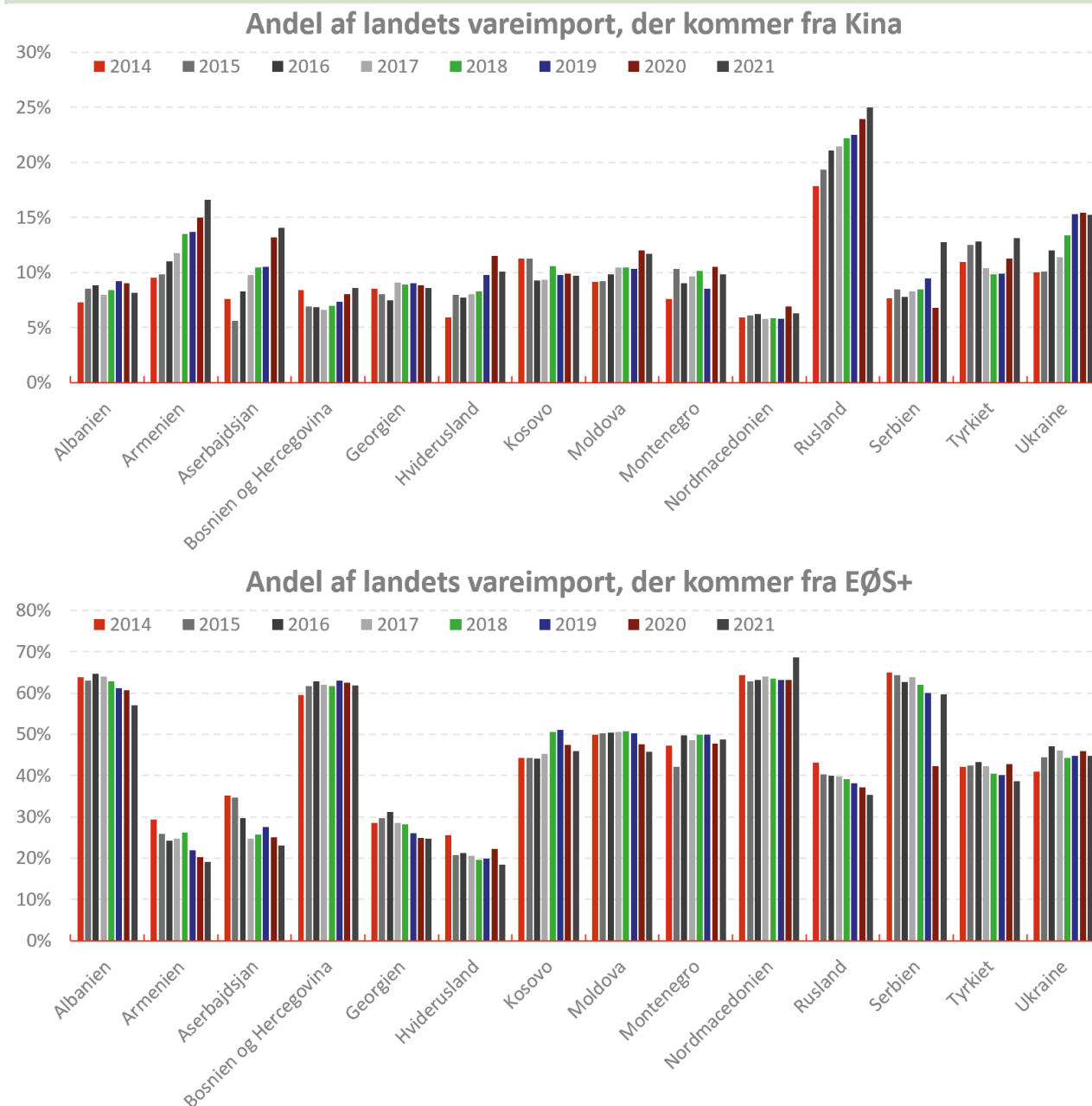
Når vi ser på vareimporten, er bevægelserne mere entydige. Her har vi nemlig set en tiltagende andel, der kommer fra Kina i de fleste østeuropæiske lande, oftest ledsaget af en faldende andel,

der kommer fra EØS+, jf. figur 6.

Igen ser vi, at fx Serbien bevæger sig mere mod Kina og væk fra EØS+, når det kommer til importen, selvom størstedelen fortsat kommer fra EØS+.

Ligesom med eksporten er der for de fleste lande en større andel af importen, der kommer fra EØS+ end fra Kina. Men til gengæld er der også en relativt klar tendens i de fleste lande til en faldende andel fra EØS+ og en stigende andel fra Kina.

FIGUR 6: ØSTEURPÆISKE IMPORTANDELE FRA KINA OG EØS+

Kilde: IMF og egne beregninger.

KINAS ØGER SINE ØKONOMISK-DIPLOMATISKE MUSKLER

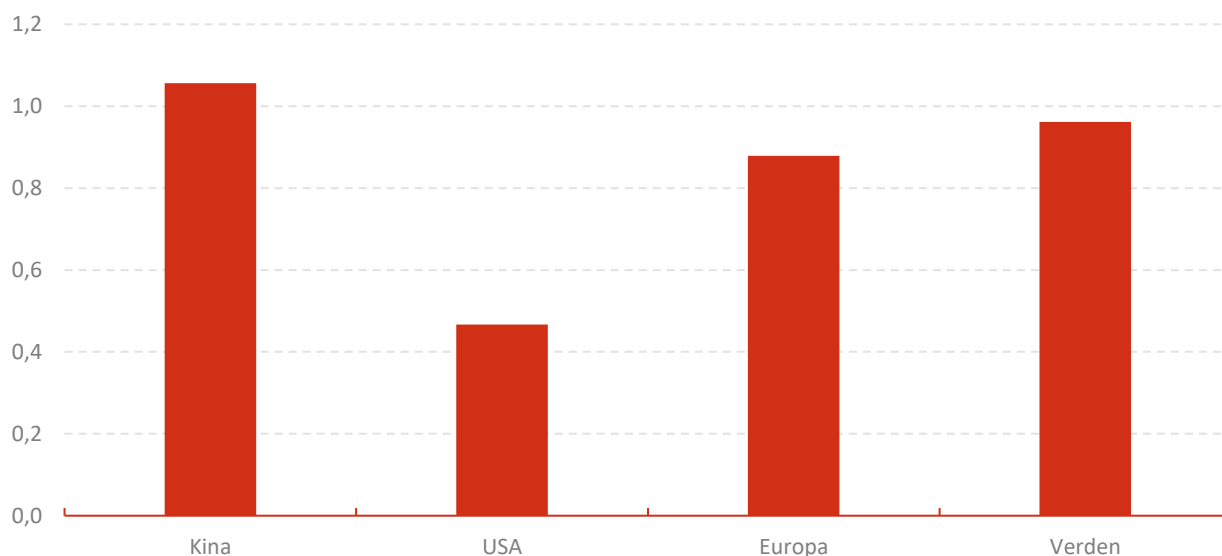
Kinas tiltagende betydning for både import og eksport skyldes ikke kun deres økonomiske udvikling. En anden årsag er Kinas Belt and Road Initiative (BRI) – et enormt kinesisk infrastrukturprojekt, der skal forbinde Kina med andre asiatiske lande, Europa og Afrika. Projektet blev lanceret i 2013 og har til formål at øge Kinas økonomiske og diplomatiske indflydelse i de involverede lande.³ Det kan særligt have haft en indflydelse på Kinas markedsandele i regionerne Resten af Europa, MENA, Afrika syd for Sahara samt Asien og Oceanien.

Indflydelsen øves ikke kun gennem varehandel, men også gennem statslig långivning (til ofte urimelige vilkår⁴), ureguleret eksportfinansiering⁵ og direkte investeringer.

Fx viser data fra IMF, at godt en pct. af Kinas FDI-beholdning ligger i Afrika, hvilket er en større andel end både USA og EU, jf. figur 7. Det giver et billede af, at investeringer i Afrika prioriteres relativt højt i Kina, bl.a. for at få adgang til Afrikas naturressourcer og infrastrukturen til at importere disse til Kina.⁶

FIGUR 7: KINA HAR EN RELATIVT STØRRE BEHOLDNING AF INVESTERINGER I AFRIKA END BÅDE EU OG USA

Beholdning af FDI i Afrika syd for Sahara, pct. af samlede beholdninger

Kilde: IMF ([Coordinated Direct Investment Survey - IMF Data](#))

---

³ [China's Massive Belt and Road Initiative | Council on Foreign Relations \(cfr.org\)](#)

⁴ Se fx [Working Paper 21-7: How China Lends \(piie.com\)](#) eller [How A Chinese-Built Highway Drove Montenegro Deep Into Debt : NPR](#)

⁵ Se fc <https://axcelfuture.dk/s/Reguleret-handel-er-under-pres>

⁶ Kina offentliggør ofte ikke deres investeringer eller långivning hvorfor data kan forventes at undervurdere Kinas investeringsbeholdning.

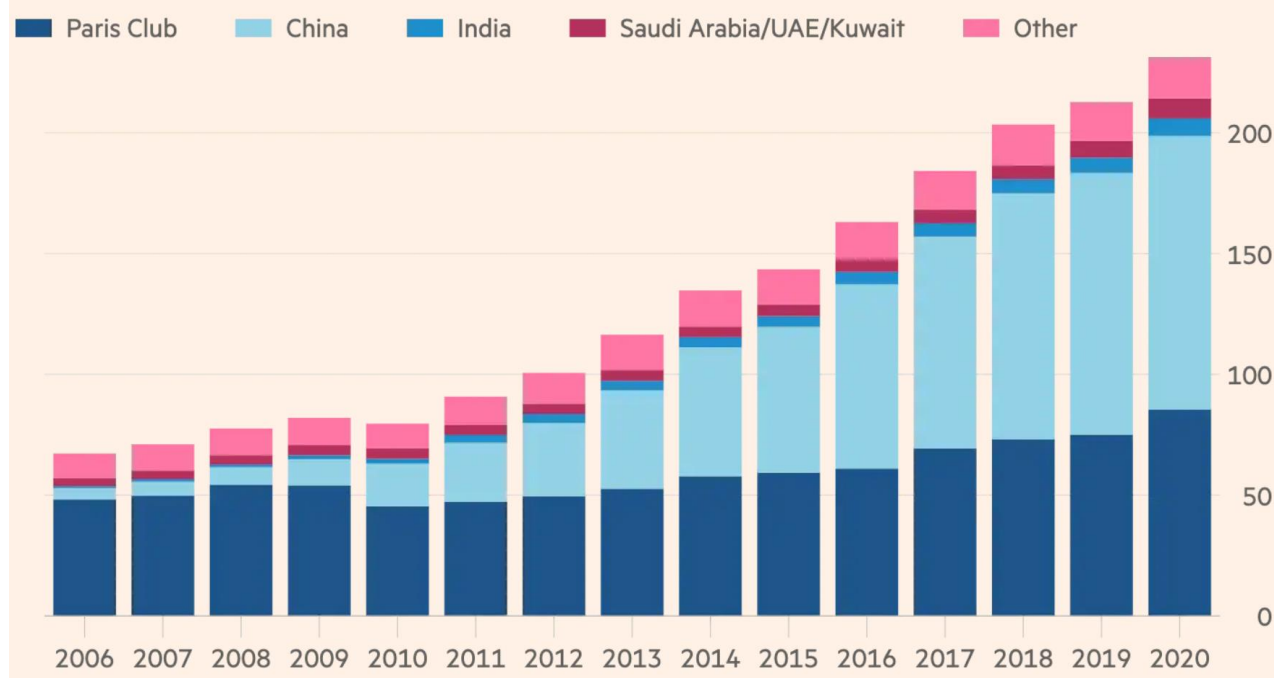

Kina er nu også klart den største långiver til udviklingslande – større end Parisklublandene til sammen, jf. figur 8. Parisklubben er en sammenslutning af hovedsageligt vestlige lande inkl. USA, Tyskland, Frankrig og Danmark (dog også inkl. Rusland).⁷ Det illustrerer Kinas potentielle indflydelse over mange udviklingslande.

FIGUR 8: KREDITGIVNING TIL UDVIKLINGSLANDE

China has become a dominant creditor of developing countries

Public external debt, by creditor (\$bn)

Kilde: Financial Times på baggrund af IMF og Verdensbanken ([War in Ukraine is causing a many-sided economic shock | Financial Times \(ft.com\)](#))

Vi er afhængige af Kina på flere områder

I EU er vi også selv blevet afhængige af Kina, når det kommer til adgangen til forskellige produkter, der fx er kritisk vigtige for tech-industrien og grønne industrier. EU-kommissionen vedligeholder en liste med kritiske materialer, hvor der pt. er 27 produkter. 60 pct. af disse kritiske materialer importerer vi i EU fra Kina, jf. figur 9.

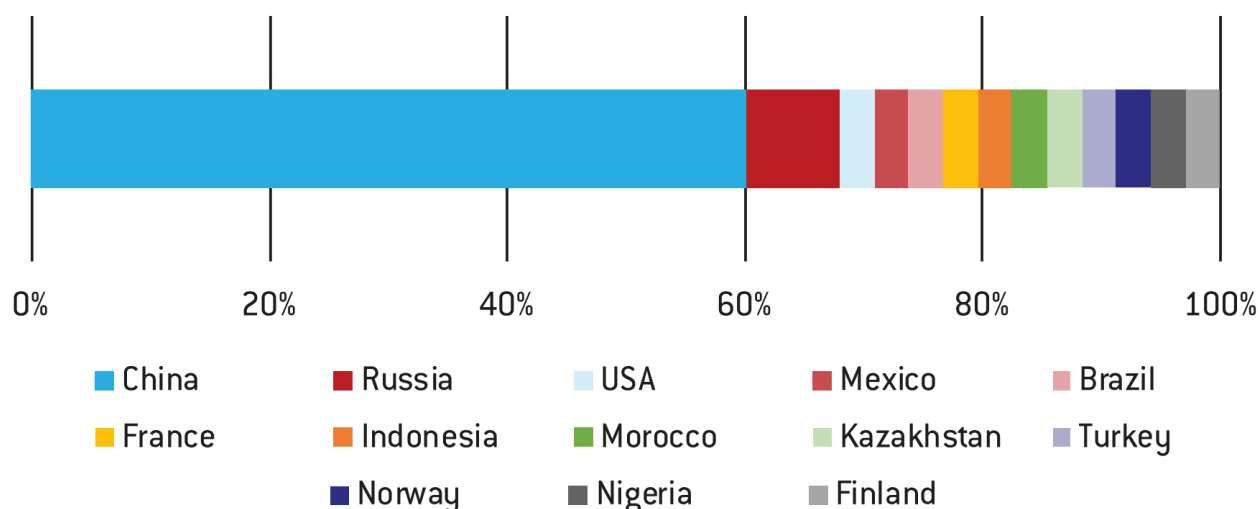
Samtidig producerer Kina i øjeblikket 15 pct. af verdens halvledere (som bruges til mikrochips), og ifølge en fremskrivning vil den andel stige til 24 pct. i 2030. I samme periode falder EU's andel fra de nuværende ni til otte pct. ifølge BCG og Semiconductor Industry Association⁸

Det illustrerer, at Kina både øger sine økonomisk-diplomatiske muskler i EU's nærområder, samtidig med, at vi er afhængige af Kina for vores egen fremstilling af vigtige produkter inden for fx tech- og klimateknologien.

⁷ [Club de Paris](#)

⁸ [Government-Incentives-and-US-Competitiveness-in-Semiconductor-Manufacturing-Sep-2020.pdf \(semiconductors.org\)](#)

FIGUR 9: LEVERANDØRER AF KRITISKE RÅVARER TIL EU, GENNEMSNIET 2010-2014

Kilde: Bruegel/ECFR based on European Commission (2017). ([PC-04-GrenDeal-2021-1.pdf \(bruegel.org\)](#))

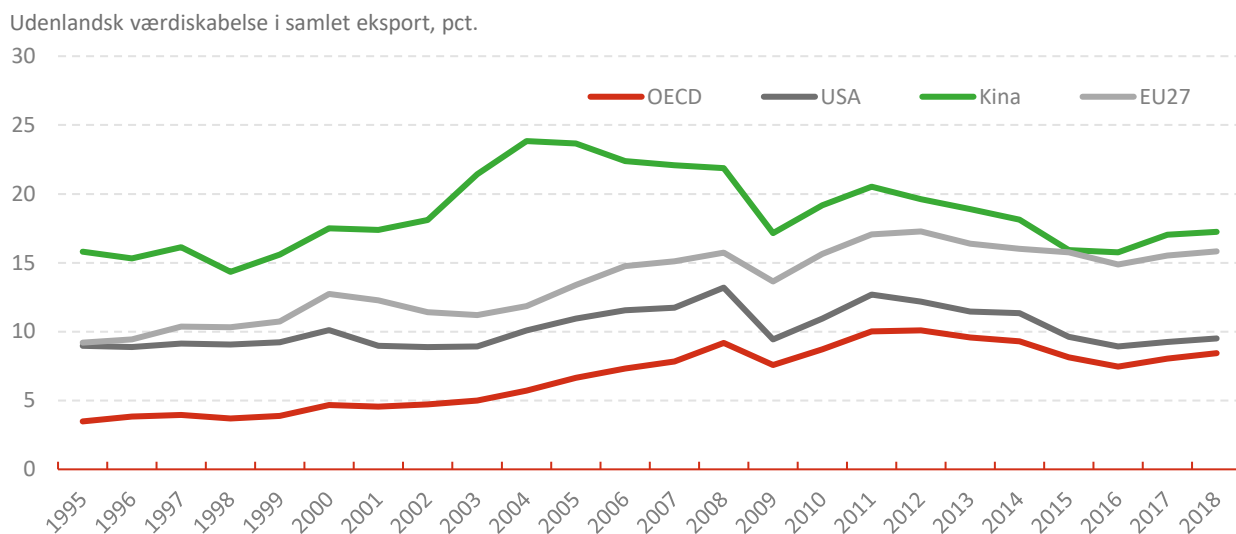
KINA ER IKKE LÆNGERE VESTENS FABRIK

Kinas økonomi er blevet mere og mere sofistikeret gennem mange år, og i takt med en kraftigt voksende middelklasse er Kina i lige så høj grad blevet forbrugere af udenlandske produkter, som vesten er. Det bliver tydeligt, når vi ser på handlen gennem værdikæder, som OECD opgør. Herved kan vi identificere forbruget og eksporten af de dele af varernes værdiskabelse, der stammer fra hhv. indland og udland.

Fra 1995 til 2004 steg den andel af værdien af kinesisk eksport, der var skabt i udlandet, fra godt 15 til knap 24 pct., jf. figur 10. Med andre ord blev Kina i stigende grad en økonomi, der modtog udenlandske input, videreforarbejdede dem, og eksporterede dem videre. Siden 2004 er den udenlandske værdiskabelses andel af den samlede eksport faldet, og ligger nu på niveau med EU. En stigende andel af værdiskabelsen af den kinesiske eksport sker med andre ord i Kina, og andelen er konvergeret mod vestlige økonomiers andel, hvilket indikerer, at Kina i stigende grad indgår i produktionskæderne på samme måde som vestlige økonomier.

FIGUR 10: LIGE SÅ HØJ ANDEL INDENLANDSK VÆRDISKABELSE I KINAS EKSPORT SOM I EU-LANDES EKSPORT

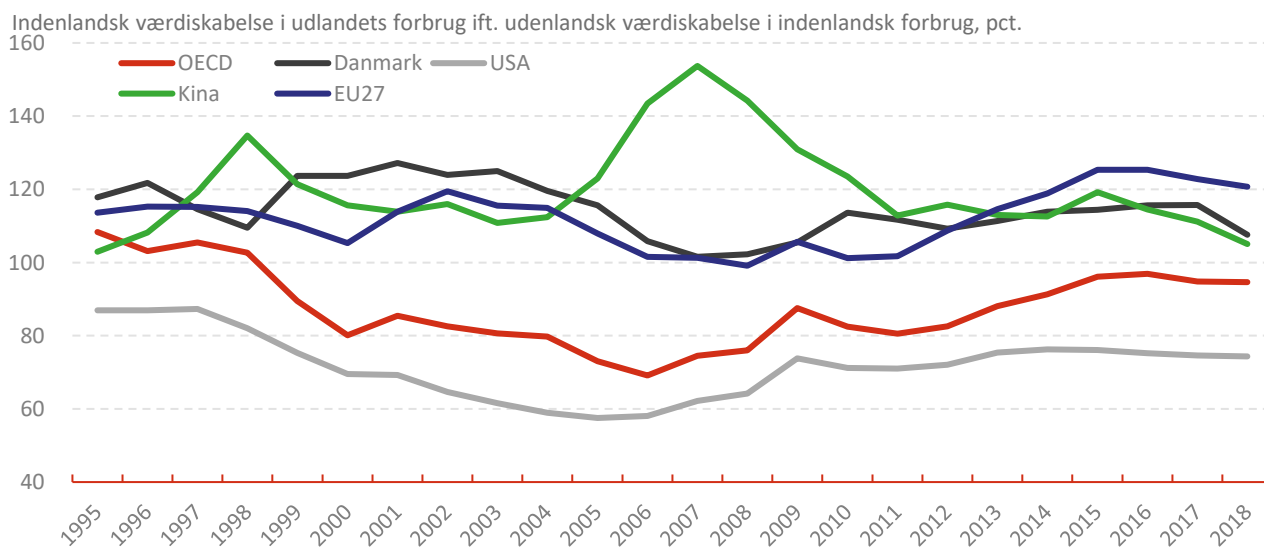
Kilde: OECD's TiVA-database

Kina er ikke længere bare vestens fabrik

En anden måde at se den kinesiske økonomis udvikling på er at opgøre, hvor meget af Kinas værdiskabelse, der indgår i andre landes forbrug, relativt til hvor meget af Kinas forbrug, der indeholder udenlandsk værdiskabelse. Jo højere denne andel er, jo mere kan Kina kategoriseres som et producenthub eller "vestens fabrik". I tiden frem mod finanskrisen kunne Kina i stigende grad kategoriseres som en sådan producenthub, jf. figur 11. I OECD-lande som Danmark, EU og USA blev der omvendt i stigende grad udenlandsk værdiskabelse i forbruget, sammenlignet med hvor meget af vores værdiskabelse, der indgik i andre landes forbrug. Denne tendens vendte på hovedet efter finanskrisen for både Kina og OECD-landene.

Forholdet mellem indenlandsk værdiskabelse i udlandets forbrug relativt til udenlandsk værdiskabelse i indenlandsk forbrug er nu den samme i Kina som i Danmark og EU, hvilket illustrerer, at Kina i høj grad er et marked for producenter af færdigvarer, og ikke kun som "fabrik".

FIGUR 11: FINANSKRISEN VENDTE OP OG NED PÅ LANDES "PRODUCENTHUB-STATUS"

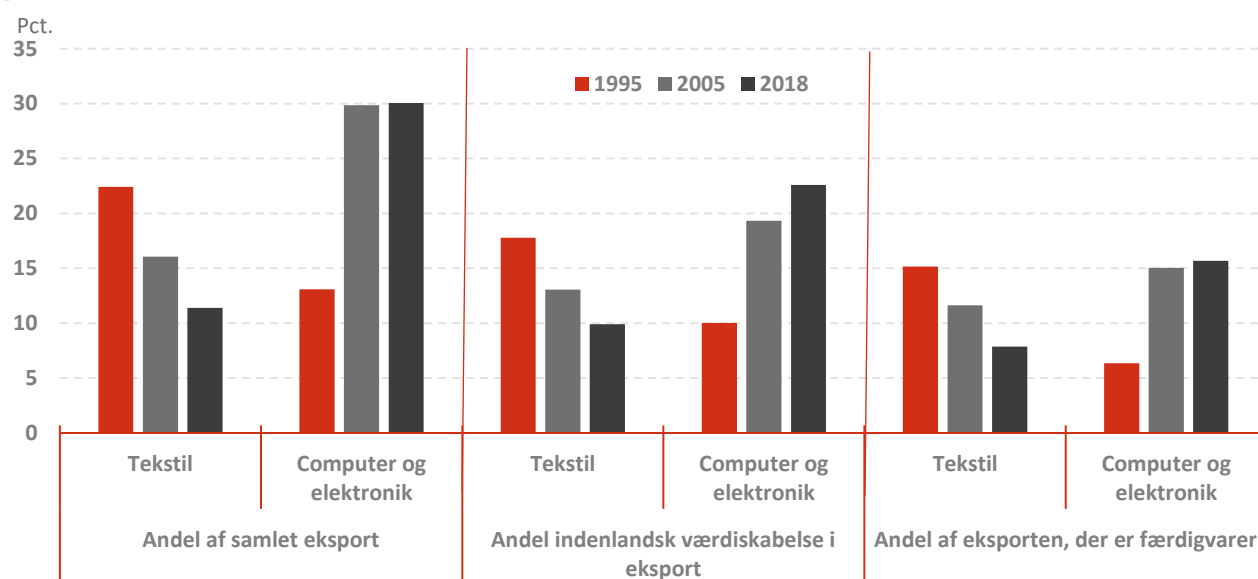

Kilde: OECD's TiVA-database

Endelig kan vi se tegn på, at kinesisk økonomi har bevæget sig kraftigt op i værdikæden, ved at se på to af deres tidligere og nuværende hovedeksportvarer, nemlig tekstil og computere/elektronik. Mens tekstil udgjorde 22 pct. af Kinas eksport i 1995, var det kun 11 pct. i 2018, jf. figur 12. Samtidig er computer- og elektronikeksporten steget fra 13 pct. i 1995 til 30 pct. i 2018.

Samme billede ser vi, når vi koncentrerer os om, hvor den kinesisk skabte værdiskabelse i den samlede eksport hovedsageligt kommer fra. Her er tekstils andel faldet fra 18 pct. til 10 pct., mens computer og elektroniks andel er steget fra 10 til 23 pct. Tilsvarende er færdigproducerede tekstilprodukter faldet som andel af Kinas færdigvareeksport mens færdigproduceret computere og elektronik er steget, jf. figur 12. Alt sammen noget der viser, at Kinas økonomi er blevet mere sofistikeret og kommet højere op i værdikæderne.

FIGUR 12: KINA BEVÆGER SIG OPAD I VÆRDIKÆDEN

Kilde: OECD's TiVA-database

KINAS UDVIKLING BØR VÆKKE OPSIGT I EU'S HOVEDSTÆDER

Kinas stigende integration i den globale økonomi har været med til at øge velstanden i både Kina og vesten gennem de produktivitetsforbedringer, den øgede globale handel har medført. Problemet er, at Kina ofte ikke spiller efter samme markedsøkonomiske regler, som vi gør i vesten, og det udfordrer de gevinster, vi ellers har af øget samhandel med landet.

Kinas økonomisk-diplomatiske muskler er vokset støt gennem flere år. Fra et europæisk synspunkt er det opsigtsvækkende, at Østeuropa uden for EU i stigende grad importerer fra Kina, og det samme gør sig gældende for vores anden naboregion, MENA, samt resten af Afrika. På den måde

udfordrer Kina EU's økonomisk-diplomatiske styrke i vores naboer, hvilket bør give anledning til bekymring i de europæiske hovedstæder.

KONTAKT
JENS HJARSBECH
CHEFØKONOM
TLF. 26 19 65 25
JH@AXSELFUTURE.DK
[LINKEDIN.COM/IN/JENSUHJARSBECH/](https://www.linkedin.com/in/jensuhjarsbech/)